

נחלקו התנאים במה זוכה אשה טהורה ששותה את המים המרים. בתורה כתוב "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע". ר"ע סובר שאם היתה עקרה היא נפקדת בזרע, אך רבי ישמעאל מקשה שהרי יסתרו כל העקרות, וכך לשון הברייתא (שם כו.):

ונקתה ונזרעה זרע- שאם היתה עקרה נפקדת, דברי ר' עקיבא. אמר לו ר' ישמעאל: אם כן, יסתרו כל העקרות ויפקדו, וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה! אם כן, מה תלמוד לומר ונקתה ונזרעה זרע? שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, נקבות - יולדת זכרים, קצרים - יולדת ארוכים, שחורים - יולדת לבנים.

כלומר, רבי ישמעאל סובר שאי אפשר לומר כר"ע, שהרי העקרות הצדיקות שלא נסתרו הפסידו? ועם היו נסתרות היו זוכות? ע"כ אומר ר"י שאם היא כבר יולדת אזי בריוח ולא בצער, זכרים ולא נקבות וכו'.

מקשים התוספות, הרי גם לרבי ישמעאל אפשר להקשות ולומר: עתה כל הנשים שרוצות ללדת בריוח וכו' יבואו ויסתרו! וכך מובא שם (ד"ה אמר):

תימה ור' ישמעאל לימא ליה לנפשיה יסתרו כל יולדות בצער וילדו בריוח וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה!

מי הסוטה הנם מים מופלאים מאוד, שבהם יש את שמו של ה' בצורה מובלעת ונסתרת. תכונת המים היא לקבל את צורת הכלי שאליו היא מגיעה, וכלשון המהר"ל (גבורות ה' פי"ח):

כי המים אין להם צורה גמורה ולכך נקראים תמיד בלשון רבים, ולא תמצא לשון יחיד במים לפי שכל אחדות מכח הצורה המאחד את הדבר והמים הם בלי צורה גמורה, ולפיכך המים שהם בלי צורה מקוימת בלשון רבים.

ע"כ המים נכנסים באשה, ועפ"י האשה נקבע הצורה שלהם. אם גוף האשה טמא, אזי המים שבבלי יפעלו את האנרגיה של הטומאה והשלילה המתנגדים לשם ה'. ואם האשה טהורה, אזי המים יפעלו באנרגיה טובה. ונקודה זו נחלקו התנאים, מהי אותה פעולה.

האם המים שבהם יש שם ה', **יולידו דבר חדש** כשיטת ר"ע, או שהמים רק **ישפרו את הקיים**, כשיטת רבי ישמעאל. נראה שיש לדייק גם בפסוק הפסוק. לשיטת רבי עקיבא יש לקרוא את הפסוק כך "וטהורה היא ונקתה- ונזרעה זרע" כלומר, הטהורה מנוקה מעוון והראיה לזה שהיא מופקדת בזרע. לעומת זאת יש לקרוא את הפסוק לשיטת רבי ישמעאל כך, "וטהורה היא ונקתה, ונזרעה זרע" הטהורה מנוקה מעוון ולכן אין היא נופלת ומתה, ועתה היא יכולה ללדת כי גופה לא מתנוון והוא חזק ובריא (וגם העוברים יהיו חזקים וכו').

כמו שראינו רבי ישמעאל סובר שאין לאשה להיסתר בשביל שיהיה לה זרע, שהרי אין המים מועילים לפקוד את העקרות. אך ישנה אשה עקרה שמסופר עליה במסכת ברכות שנסתרה כדי לקבל בן, וזו חנה אם שמואל וכך מובא בגמרא (שם לא:):

"אם ראה תראה", אמר רבי אלעזר: אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר: ונקתה ונזרעה זרע.

חנה בתפילתה אומרת לה', אם ראה תראה בכפילות, ע"כ מבינים חז"ל שיש כאן סיפור מאחורי הייתור הנ"ל. במידה ומסתכלים על חנה מהצד הייבו רואים, אשה ללא בעלה שמתבודדת ושפתיה נעות וקולה לא ישמע. לכאורה מראה זו חשוד ונסתר מעט, חכמים מבינים שהיא פונה לה' בתפילה ומעשה. היא דורשת מה' שיראה את הצרה, ואם לאו היא תדחוק בכל הכוח האפשרי כדי שה' יראה שאין תורתו פלסתר.

נראה לענ"ד שעומק דברי חז"ל לוקחים אותנו לנקודה יותר עמוקה. חנה דורשת מה' שיראה את המצב של עמ"י, היא רוצה ששם ה' ישכון בתוך העם בצורה ישרה ואמתית. הרצון שלה ששם ה' יכנס בתוך מעיה, ויצא ממנה בן שדורש ששכינה תשרה בישראל. גם שמו של הבן רומז על התהליך שדורשת חנה, שמו-אל, המים שיכנסו בבטנה של חנה, מים עם שם ה'. והבן שמו-אל הוא יביא את שם ה' אל תוך המציאות העגומה שהיתה במשכן ובעמ"י. כידוע רצונה של חנה בא לידי ביטוי, ושמואל ששקול כמשה ואהרן, רוח ה' מפעמת בו. (בגמרא מובא שר"י איננו מקבל את הדרשה הזו, ודברה התורה כלשון בנ"א.)

עולה מהאמור, שרבי ישמעאל סובר שאין המים מולידים דבר חדש, ע"כ שתיית המים לא יועילו לעקרות, אלא הוא רק משפר (ואין האשה תסתתר על שיפור כמו שאומרים האחרונים). לעומת זאת, רבי עקיבא סובר שהמים מולידים, כחנה שרצתה להוליד את שמואל, שימליך את שמו של ה' בעולם.